

Männäisten ruukin ent. hiilihuone
Kalanti

Tarkastus 9.4.1991
Panu Kaila

Maantien puoleinen pääty

Säärasitukselle altis. Laajoja paikkauksia joissa pinta on karkeampi - laastityyppi voi olla sementtipitoinen. Laasti on pudonnut paikoitellen, eniten jo aikaisemmin paikatuilta kohdilta. Päätykolmion alla kulkevan koristelistan rappaus on poissa suurimmalta osaltaan.

Kulman luona tiili on rapautunut noin neljänneskiven verran. Paikattaessa on tämä rapautunut osa tiiltä täytetty laastilla, jolloin laastikerros on tullut kohtuuttoman paksuksi ja se on taas pudonnut helposti. Rapautuneet tiilet ovat ruskeita, vajaasti poltettuja. Välissä olevat tummiksi poltetut tiilikerrokset ovat säilyneet hyvin - tummat tiilet ovat muutaman tiilikerroksen korkuisina nauhoina eivätkä siellä täällä vaaleiden seassa. Syvälle kuluneet tiilet hakataan pois ja niiden tilalle muurataan uudet. Työssä käytetään vanhan tyyppistä umpitiiltä, ei reikätiiltä. Sopivia tiiliä löytyy esim. purkutaloista.

Koska tämän päädyn vauriot ovat melko laajat, ja koska on paras poistaa vielä kiinteätkin paikkaukset, olisi koko pääty rapattava uudelleen. Vanha rappaus on tehty kolmikerrosrappauksena, joten sama tekniikka sopii edelleenkin käytettäväksi. Lista uusitaan sabloonarappauksella.

Työvaiheet: vanha laasti poistetaan ja pinta pestään painepesulla.
Pohjalaasti: KS-laasti (kalkkimenttilaasti), sementtisuhde 1:6.
Täyttölaasti: KS-laasti, sementtisuhde 1:10. Pintalaasti: KS-laasti, sementtisuhde 1:16.

Päädyssä oleva luukku uusitaan vanhan mukaan - vanha otetaan talteen.

Kellaripääty

Päädyssä on ylhäällä useiden senttien levyiset halkeamat. Seinä on ilmeisesti painumassa kellarin puoleisesta nurkasta. Halkeamat ovat olleet kauan, mutta ne ovat omistajan mielestä kasvaneet. Syynä voi olla perustuksen kuivuminen (tällä puolella on alempana pelto ja oja) - varsinkin jos kivimuurin alla on hirsiarina. Perustus pitäisi tutkia kaivamalla kuoppa koko muurin ali. Jos painumisen syynä on lahoava hirsiarina, on tilanne vaikea, ja sen korjaaminen tulee kalliiksi. Korjaus on tehtävä erillisen suunnitelman mukaan.

Toinen mahdollinen syy on maan routiminen silloin tällöin kun märän syksyn jälkeen osuu kova pakkastalvi. Routa tunkeutuu maahan kellarin kautta. Kellarin lattian ja ulkoseinän lämpöeristäminen (koska kellari on käyttämätön) on helposti toteutettavissa. Ellei perustuksen kaivauksessa löydetä mitään hälyyttävää, voidaan kellari eristää, rapata päädyn halkeamat umpeen ja tarkkailla tilannetta.

Kellarin kohdalla rakennuksen nurkassa rappaus on irtoillut sieltä täältä vaaleapolttoisten tiilien kohdalta. Kysymyksessä on täällä suolarapautuminen - suola tunkeutuu muurista helpoiten huokoisten tiilien läpi. Rappaus kestää suolaa jonkun aikaa, mutta irtoaa lopulta. Suola on voinut päästä rakenteeseen esim. siten, että kellarissa on joskus varastoitu suolaa.

Suolaa voidaan vähentää seinästä savihauteilla. Laasti poistetaan vaurioituneelta alueelta. Tiiliseinä kastellaan hyvin ja peitetään märällä savikerroksella, jota pidetään muovin avulla kosteana muutamia päiviä. Sitten saven annetaan kuivua, jolloin suolaa siirtyy siihen tiilestä haihtuvan veden mukana. Käsittely uusitaan muutamia kertoja. Sen jälkeen seinä paikataan rappaamalla kuten edellä on esitetty.

Pitkät sivut

Pitkillä sivuilla on joitakin rappausvaurioita, esim. takasivulla paikassa jossa on ennen ollut vesisäiliö. Rappaus paikataan.

Maalaus

Pinta harjataan ja koko rakennus maalataan kalkkimaalilla kaksi kertaa. Maalin värisävy joko vaalea keltainen tai vaalea punainen (värimalli löytyy seinästä).

Vesikatto

Vesikaton uusiminen on kiireisin tehtävä. Työ on kuitenkin paras suorittaa yhtäaikaan päätyjen rappauskorjausten kanssa, koska räystäiden tekeminen käy parhaiten telineiltä.

Vesikaton pieniä painumia ei tarvitse oikaista. Katoksi sopii mustaksi maalattava rullapelti, joka voidaan tehdä harvalle lauta-alustalle. Nykyisen alustan korjaustarve selviää kun vanha kate puretaan. Maalina musta grafiittiöljymaali, kertamaalaus pestylle pinnalle 1-2 vuoden kuluttua katon valmistumisesta.